

SEPPÖ ILMARI KALLIO
KANGASALAN ASEMAN HISTORIAA

HALIMAAN ASEMAKYLÄ

KANGASALAN ASEMASEUDUN OMAKOTIYHDISTYS RY.

Alkuperäisteos:
HALIMAAN ASEMAKYLÄ Kangasalan Aseman historiaa
© Seppo Ilmari Kallio 1995
Kustantaja: Kangasalan Asemaseudun Omakotiyhdistys ry.
Paino: Kirjapaino Hermes Oy, Tampere 1995
ISBN 952-90-6153-6

Halimaan saha

Kangasalan Asema oli vilkas paikka, kun asema oli vielä oikea asema virkailijoineen ja asemamiehineen, ja kun Halimaan Saha oli toiminnassa.

Halimaan Saha oli olemassa kolme vuosikymmentä, kaksikymmenluvun alkupuolelta 1950-luvun ensi vuosiin. Sahan perustaja Frans Mäkelä, muutti Asemalle perheineen Suinulasta vuonna 1921. Saha varten hän hankki usean hehtaarin maa-alueen Halimajärven eteläpäästä sekä kodiksi itselleen ja perheelleen talon, jonka nykyinen osoite on Halimajärventie 2.

Frans Mäkelä ryhtyi rakentamaan sahaansa. Järven lounaiskulmaan kaivettiin pieni kanavanpätkä, jonne tukit uitettiin ja siitä edelleen ränniä pitkin varsinaiseen saharakennukseen. Rakennettiin tiilinen kuivaamo sekä ympäri aluetta risteilevät sillat, joiden kiskoja pitkin kuljetettiin vaunuilla puutavaraa sahan eri puolilta aina ratapihan tasolle asti. Alueen rakennustyöt saatiin päätökseen vuonna 1924, jolloin sahan toiminta alkoi.

Frans Mäkelä piti sahaa vuonna 1931 tapahtuneeseen kuolemaansa asti. Silloin sitä lähti hoitamaan Fransin veli Lauri ja poika Erkki, joiden hallussa se oli vuoteen 1940. Heidän aikanaan sahalle rakennettiin konttori alueen Isakssonin huvilan puoleiseen nurkkaukseen.

Lauri ja Erkki Mäkisen jälkeen saha siirtyi helsinkiläisen Näppärä Oy:n omistukseen sekä sitten sodan loppumisen aikoihin Peltolalle, jolla saha oli 40-luvun loppuun.

Näppärä Oy ja Peltola eivät harjoittaneet Halimaan Sahalla varsinaista sahaustoimintaa. Edellinen teki pilkkeitä sota- ja pula-ajan autojen polttoaineeksi ja jälkimmäinen veneitä.

Näppärän pilketehdas oli järveen laskevassa rinteessä aseman kohdalla. Rakennus oli tehty portaittain kahteen tasoon. Ylemmällä tasolla oli 12 sirkkeliä, joilla tukit sahattiin muutaman sentin vahvuisiksi kiekkoiksi. Nämä hakattiin sitten alemmalla tasolla pienillä kirveillä autojen häikäpöntöissä hyvin palaviksi palikoiksi sekä säkitettiin. Pilketehtaan työntekijät olivat naisia, kolme naista kutakin 12 sirkkeliä kohden.

Asemalaisia Halimaan Sahan toimitusjohtajan Lauri Mäkelän kotona sahan konttorin yläkerrassa. Takana Antero Niska, vas. Esteri Mäkelä, pöydän takana Aino ja Toini Niska, toisena oik. Lauri

Halimaan Sahan väkeä vuonna 1938 kuivaamon edustalla. Vas. toimitusjohtaja ja omistaja Lauri Mäkelä, Aino Ojanen, Esteri Nieminen (edessä), Suoma Hugg, Toivo Hiitelmä, Tauno Priia, koneenkäyttäjät Jaakko Jokinen, tuntematon, Kauko Mäkelä, Heikki Mäkelä. - Matti J. Mäkelän valokuva-kokoelma.

Halimaan sahan veneveistämö oli pilketehtaan vieressä. Siellä oli työnjohtajana Reima Niemi, joka sitten perusti puusepäntehtas Laaturkarmin Asemalle. Muita venemestareita olivat Kinnusen veljekset. Veistämö teki kaksi loistopurjevenettä Englantiin.

Sahan viimeinen omistaja oli Timo Paavola. Hänen hallinnassaan saha oli nelikymmenluvun lopusta vuoteen 1953. Hänen aikanaan saha oli taas saha. Se sahasi tukeista lautoja, myi ne sitten eteenpäin sahapintaisina tai höylättyinä. Tukat tuotiin junilla asemalle, kipattiin vaunuista järveen ja uitettiin sieltä edelleen sahalle. Joskus tukkeja oli järvessä niin paljon, että ranta-asukkaiden uiminen onnistui vain, jos yksi piti tukkeja etäällä jollakin apuvälineellä ja muut pulahtivat aukkoon uimaan.

Timo Paavolan jälkeen saha siirtyi pankille ja sen toiminta loppui. Rakennelmat purettiin, jäljelle jäivät vain korkea tiilipiippu, konttori ja työväen asunnot Halimajärventien varressa. Myöhemmin piippu kaadettiin ja konttori paloi.

Pankilta alue siirtyi Tampereen Vapaakirkkoseurakunnalle, joka piti sitä 80-luvun alkupuolelle asti. Ennenkuin seurakunta luopui alueesta, se myi entiset työväenasunnot pienien tonttien ympäröiminä yksityisille. Muu osa aluetta siirtyi kunnalle.

Kun tämän päivän asemalainen vaeltelee Halimajärventien ja järven eteläpään välisessä ryteikköisessä metsikössä, voi tuskin kuvitella, että paikalla on joskus toiminut kukoistava sahalaitos, joka antoi työtä asemalaisille ja muualta tulleille. Vain jokunen puoliksi maahan hautautunut perustuksen osa kertoo, että jotakin siellä on joskus ollut.

Uunikuivaa
Koivupilkettä

I A

HALIMAA Oy.
KANGASALA

Korkeintaan 15 % kosteutta.

Keskipaino 31 kg.

Halimaan sahan lehti-ilmoittelua 1940-luvulla.